

De verplaatsing van de Pendrechtse Molen

Arco van der Lee

HET PROGRAMMA MIDDAG AAN DE MAAS VAN RADIO RIJMOND BESTEEDT TWEE MAAL PER WEEK AANDACHT AAN DE GESCHIEDENIS VAN DE REGIO, ONDER HET MOTTO 'VERGETEN VERHALEN'. ÉÉN MAAL PER ZES WEKEN IS ER OP WOENSDAG AANDACHT VOOR BARENDRECHT. OP WOENSDAG 4 NOVEMBER 2015 SPRAK IK MET PRESENTATRICE MARCIA TAP OVER DE PENDRECHTSE MOLEN. VOOR WIE DE UITZENDING GEMIST HEEFT IS HIER DE TEKST ERVAN.

Inleiding

De Pendrechtse Molen is één van de bekendste molens van de regio. De watermolen staat ten zuiden van Rotterdam vlak langs de A15. Elke dag zien vele duizenden mensen de molen. Maar hoeveel van het zouden weten dat de molen tot 1993 ergens anders stond?

Is het een oude molen?

Best wel. De molen is in 1731 gebouwd om de polder Nieuw-Pendrecht droog te houden. Het is een watermolen. De wieken drijven een houten scheprad aan, waarmee water vanuit de polder naar het riviertje de Koedood werd gemalen. Zo bleef de polder droog.

Vroeger stonden er op het eiland IJsselmonde veel van dit soort molens. Ze zijn één voor één vervangen door moderne gemalen. De Pendrechtse Molen hield het lang vol. Nog in 1933 kreeg de molen moderne wieken waardoor hij nog beter ging draaien. In 1957 nam gemaal Breeman in Barendrecht de taak over. Toen was de Pendrechtse Molen de enig overgebleven windwatermolen op het eiland.

De molen werd daarna verbouwd tot woning en het werd een rijksmonument. In de jaren zeventig kocht de gemeente Rotterdam de molen en liet hem restaureren. Er kwam een vrijwillige molenaar die de molen weer liet draaien.

Wat was er mis met de oorspronkelijke plek?

Na de Tweede Wereldoorlog breidde Rotterdam-Zuid steeds verder uit. Aanvankelijk bleef er rond de Pendrechtse Molen nog voldoende ruimte vrij. Begin jaren negentig wordt er echter een bedrijventerrein gebouwd langs de A15. Je ziet die bedrijven nu staan in de buurt van McDonalds Charlois. Door die gebouwen zou de molen uit verschillende richtingen bijna geen wind meer krijgen.

Molenaar Barend Zinkweg legde me vorige week uit dat je als molenaar een goed uitzicht moet hebben, om de molen tijdig aan te passen aan het weer dat eraan komt. Bij dat bedrijventerrein zou hij veel buien niet meer aan zien komen. Bovendien zouden er door de gebouwen allerlei luchtverwelingen ontstaan, waardoor de molen onrustig gaat draaien. "Het zou een soort tuilmolen worden", zei Zinkweg.

Barend Zinkweg was in 1988 molenaar geworden van de Pendrechtse Molen. Hij ging met ambtenaren van de gemeente, de deelgemeente, de provincie en met mensen van stichting De Hollandse Molen om de tafel zitten. Al direct werd duidelijk dat er een nieuwe plaats voor de molen gevonden moest worden.

Was het makkelijk om een nieuwe plek te vinden?

Het had wel wat voeten in de aarde. Barend Zinkweg vertelde me dat hij in 1992 wel vijftig vergaderingen heeft gehad over de verplaatsing. Hij ging zelf op zoek naar plekken in de omgeving waar ooit een molen had gestaan. Maar daar kwam niets uit.

Het zoeken werd ook belemmerd door viaducten over de A15. Daar zou de molen immers nooit onderdoor kunnen.

Uiteindelijk was de laatst overgebleven mogelijkheid een nieuw recreatiegebied tussen de Charloise Lagedijk en de A15. Dat betekende wel wat de molen verhuisde van Rotterdam naar Barendrecht.

Een molen verplaatsen lijkt me geen simpel klusje. Of viel dat wel mee?

Dat viel eigenlijk wel mee. Een jaar eerder had het Ridderkerks bedrijf Van Splunder de molen van Rijsoord verplaatst. Dat bedrijf verplaatste nu ook de Pendrechtse Molen.

Van de molen werden de wielen en alle andere 'losse onderdelen' afgehaald. Onder de molen werd een betonnen plaat gemaakt. Daarmee kon hij worden opgetild.

Op 15 juni 1993 werden twee transportwagens met samen 96 wielen onder de molen gereden. Daarmee werd de molen 's nachts over de A15 naar de nieuwe plek gereden. Een ritje van zo'n drie kilometer. Er reed toen wel een transport van 278 ton over de weg.

Toch maakte de aannemer zich zorgen. Hoe zat dat?

Aannemer Van Splunder maakte zich vooraf wel wat zenuwachtig over de klus. Het verplaatsen van de Rijsoordse molen was een jaar eerder een waar volksfeest geworden. Het hele dorp liep mee, compleet met muziekkorps. 'Dat nooit weer', moet de aannemer gedacht hebben. Logisch, want je moet er niet aan denken als iemand van het publiek onder één van die 96 wielen komt.

De aannemer hield daarom de datum waarop het transport zou plaatsvinden geheim. De werknemers kregen een spreekverbod opgelegd. Alleen molenaar Barend Zinkweg was niet bij de aannemer in dienst. "We kunnen jou geen spreekverbod opleggen. Daarom vertellen we je niet wanneer de molen verplaatst gaat worden", kreeg Zinkweg te horen. Hij is daar nog steeds verontwaardigd over.

Overigens hoorde de molenaar gewoon op de bouwplaats wanneer het transport zou plaatsvinden. Dus in de nacht van 15 op 16 juni 1993 hebben maar weinig mensen gezien dat de Pendrechtse Molen werd verplaatst. Er zijn dan ook weinig foto's van. Zelfs de Historische Vereniging Barendrecht heeft geen foto van dit transport.

De verplaatsing ging trouwens geheel volgens plan.

De Pendrechtse molen is op 15 juni 1993 op een kar geplaatst. 's Nachts wordt de molen naar de nieuwe plek in Barendrecht gereden. Foto: Joop Roos, archief Pendrechtse Molen

Heeft de molen tegenwoordig nog een functie?

De molen pompt water rond in het recreatiegebied rond de molen. Barend Zinkweg is er trots op dat er in dat water nog nooit blauwalg gezeten heeft, wat in andere recreatiegebieden wel een probleem is.

Wanneer is de molen te bezoeken?

De molen is op woensdag, vrijdag en zaterdag van 9.00 uur tot 16.30 uur. Op de eerste verdieping zijn foto's te zien van het verplaatsen van de molen. Molenaar Barend Zinkweg wijst je graag de weg. Zinkweg is gepensioneerd, maar hij is nog vaak op de molen te vinden. De andere molenaar is Jan Bruins.